

Under Læsningen har jeg stødt paa nogle faa Unøjagtigheder, som dog bør noteres. Professor Peder Hjort kaldes af og til Hjorth, hvilket ikke er rigtigt. Den slesvigske Patriot hed ogsaa P. Hiort Lorenzen (ikke Hjorth, eller Lorentzen). „A. F. Poulsen“, en af de Tiltalte ved den skandinaviske Fest 1845 i Ridehuset, skal være „H. F. Poulsen“. „Provst Hvidt“ (Note S. 112) skal være Provst With. Den S. 317, Note, nævnte konstituerede Amtmand i Veile Amt „P. Hvidt“ maa være Herredsfogden i Bjerre-Hatting Herreder Jesper Peter With. Generaladjutanten „Schøler“ (S. 152) hed Scholler. Den S. 513 nævnte „A. H. Bille“, dengang dansk Minister i Stockholm og Direktør for Udenrigsministeriet under A. W. Moltke, hed Christian Høyer Bille. En Feil af mindre Betydning er, at der hyppigt skrives I. A. Hansen, som han ogsaa kaldtes; men Jens Andersen Hansen kræver (ligesom Johan Chr. Drewsen) korrekt et Jod til Forbogstav. Jeg erindrer, at Kapitein A. B. Hoffmeyer, dengang Folkethingsmand for Storeheddinge, i „Dagbl.“ under en Polemik faldt paa den tarvelige og ikke træffende Vittighed at kalde „Almuevennen“s Redaktør Ja-Hansen; denne retorkverede ulige heldigere ved saa at kalde sin Modstander Abe-Hoffmeyer; men han har Krav paa sit Jod.

S. 471 faaer Londonerprotokollen Dato af 4de Juni 1850, hvilket skal være 4de Juli, som Kontexten ogsaa viser, thi den fulgte umiddelbart efter Freden i Berlin af 2den Juli. S. 488 angives Willisens Brev til General Krogh at være af 18de Aug. 1850; det maa have været 18de Juli, før Istedslaget.

C. St. A. Bille.

Angul Hammerich: Musiken ved Christian den Fjerdes Hof. Et Bidrag til dansk Musikhistorie. Kjøbenhavn (W. Hansen) 1892. (258 SS.)

Efter den sørgelige Nationalulykke, som for næsten et Aarhundrede siden (1794) ramte os ved Kristiansborg Slots Brand og med et Slag røvede os Størsteparten af det betydelige og tildels uerstattelige Musikarkiv¹⁾, opsamlet i lange Tider og særlig egnet til at illustrere Musikens praktiske Udøvelse ved det danske Hof, har Studiet af vor Musikhistorie saa at sige ligget i Dvale paa enkelte mindre Bidrag nær som

¹⁾ Se herom E. L. Gerber „Lexicon der Tonkünstler“ passim (baade i Hovedværket og i „Neues Lex. der T.“).

f. Ex. G. L. Badens Afhandling „Samlinger til den danske Musiks Historie“¹⁾ og et lille Stykke af N. H. Weinwich, betitlet „Fragment af et Skrift om Musikens Historie i Danmark“²⁾, hvortil dog J. Matthesons „Grundlage einer Ehrenpforte“ er den væsentligste Kilde. Medens der i Udlandet, særlig i Tydskland, England og Frankrig, allerede fra forrige Aarhundrede har yttret sig ivrige Bestræbelser efter at læve Musikhistorien til en selvstændig Videnskab, er man hos os først i Nutiden begyndt at komme med paa dette Felt. Foruden de fra Tid til anden opdukkende musikalske Tidsskrifter, der — med Undtagelse af det af H. V. Schytte redigerede „Musikbladet“, som nu er begyndt paa sin tiende Aargang — alle have haft en mere eller mindre kortvarig Tilværelse, have vi ogsaa fornylig faaet et „Nordisk Musik-Lexikon“³⁾, det første af denne Art i Danmark. En frodig Literatur af Biografier af nogle af vore fremragende Komponister er ogsaa i Færd med at udvikle sig⁴⁾; men en større samlet Oversigt over vort Musiklivs Historie savne vi endnu. Dog har V. C. Ravn gjort et Forsøg paa en kort Oversigt i sit lille Skrift „Abriss der Geschichte der Skandinavischen Musik“, Berlin 1883, skrevet til Supplementbindet af Mendel-Reissmanns „Musikalisches Conversations-Lexicon“, ligesom han ogsaa i flere mindre Afhandlinger og særlig i sit fortjenstfulde Skrift „Koncerter og musikalske Selskaber i ældre Tid“⁵⁾ har givet

¹⁾ Oprindeligt trykt i Maanedsskriftet „Ej blot til Lyst“ IV, 1803, senere fortsat i Forfatterens „Afhandlinger i Fædrelandets Historie“, I, 1820.

²⁾ Trykt i Molbechs „Athene“ IX, 1817, S. 230—36.

³⁾ H. V. Schytte „Nordisk Musik-Lexikon“ I—II, 1888—92. Foruden Musikens Encyklopædi indeholder det tillige en Mængde i deres Kortfattetethed velskrevne Biografier af danske Musikere, særlig nyere.

⁴⁾ Som Exempler kan her nævnes: H. F. Rørdams Monografi af Hans Mikkelsen Ravn (Corvinus); A. P. Berggreen, Weysses Biografi; C. Thrane, Danske Komponister; flere mindre Skrifter om J. P. E. Hartmann, N. W. Gade o. s. v.

⁵⁾ Kjøbenhavn, 1886, udgivet af Musikforeningen som 1ste Del af dens Jubilæumsskrift (223 S.).

værdifulde og omfattende Bidrag. Hertil slutter sig A. Hammerichs „Musikforeningens Historie 1836—86“¹⁾ og samme Forfatters lille Piece „Kjøbenhavns Musikkonservatorium 1867—92“; men begge disse sidste Skrifter bevæge sig efter deres Natur paa et snævrere Omraade og ligge nær op til Nutiden.

I det i Overskriften nævnte nye Arbejde af Dr. A. Hammerich, hvormed vi her skulle beskæftige os, har han derimod, og det med Held, forsøgt at give en videre Udsigt over en ældre, men tillige interessant og lysende Periode af vort Musikliv, nemlig Christian den Fjerdes Tid. Titlen lover kun en Fremstilling af Musiken ved Hoffet, der jo var den Sol, som paa de Tider særlig spredte sine Straaler over Tonernes Kunst, men Forf. har dog medtaget mangt og meget om Musikforholdene udenfor dette Brændpunkt, saaledes i Cap. IX og X. Man kunde derfor ønske, at han var gaaet endnu videre. Der savnes saaledes Oplysninger om Komponisterne Thomas Schattenberg jun., der 1620 har udgivet et Værk i Kjøbenhavn²⁾, Christian Humnius³⁾, der i 21 Aar var Organist ved St. Olai Kirke i Helsingør og døde sammesteds, Orgelspilleren Antonius Schuler fra Brunsvig, der 1643 sejrede ved Konkurrencen om Organistembedet ved Frue Kirke i Kjøbenhavn, de musikelskende Adelsmænd Knud Brahe og Lave Urne, Musiken i Kjøbstæderne o. a. l., ligesom man f. Ex. ogsaa kunde have ønsket noget fyldigere Oplysninger om en saa betydelig Mand som Kapelmesteren Gregorius Trelhou og om Organist Johan Lorentz; men i det store og hele kan man kun glæde sig over det smukke og harmoniske Billede, som Forf. opruller for os fra hine svundne Dage.

Naar jeg, opfordret til at skrive en Anmeldelse af Dr. Hammerichs Skrift, fremkommer med efterfølgende Notitser, der for Udenforstaaende maaske kunde synes ubetydelige, da

¹⁾ 2den Del af Musikforeningens Jubileumsskrift (243 S.).

²⁾ *Jubilus S. Bernhardi de nomine Jesu. IV vocibus decantatus*, Hafniæ 1620, 4to.

³⁾ *Trias melodiarum sacrarum. composita à Christiano Hunnio, Herbsteblensi Thuringo, apud Cronoburgenses in Dania Musico*. Erfurt 1624. 4to, s. Gerber. *Neues Lex. d. T.* II. 747.

er det udelukkende i Sagens Interesse og ingenlunde for at nedsætte dette fortjenstfulde og med megen Flid udarbejdede Værk, der tilmed er saa livligt og underholdende skrevet, at det kan betragtes som Fornøjelseslecture. Hvem der har beskæftiget sig med et, navnlig for de ældre Tiders Vedkommende, saa lidet dyrket Felt som den danske Musikhistorie, vil vide, hvor brydsomt et Arbejde alene Indsamlingen af Materialet er. Der ligger heri en Opfordring til dem, der interessere sig for denne Del af vor Kulturhistorie — og deres Antal vil forhaabentlig med Tiden voxe —, om at slutte sig sammen for med fælles Kræfter at arbejde hen til et fyldestgørende Maal; men hertil vilde det være ønskeligt, om man hos os ligesom paa flere Steder i Udlandet¹⁾ havde et specielt Organ for Musikhistorie. Idet efterstaaende Bemærkninger, henhørende til dette Specialfag, fremkomme i Historisk Tidsskrift, har jeg, saavidt det var mig muligt, undgaaet at komme ind paa Spørgsmaal vedrørende Musikens Theori og Praktik og derimod holdt mig til Emner af mere personalhistorisk og bibliografisk Karakter. For at spare Plads har jeg valgt at referere mine Bemærkninger til de forskellige Paginer i Forf.s Afhandling; af samme Grund har jeg heller ikke medtaget forskellige Navne, hvorom jeg kunde have ønsket at udtale mig nærmere, saaledes den før nævnte Trehou, Abraham Prætorius, John Dowland, Matthias Marcher, Michael Utrecht, Johan Alter, Ambrosius Günther („Brorsius Trommeter“) og flere af den lange Række Sangere, Instrumentister og Trompetere, som Forf. har anført.

S. I. Naar Forf. taler om det „store og temmelig ufrugtbare Øde“ i den danske Musikhistorie før og efter Christian IV's Tid, bør det dog billigvis bemærkes, at „Kantoriet“ under tidligere

¹⁾ Saaledes „Tijdschrift der Vereeniging voor Noord-Nederlands Muziekgeschiedenis“, „Monatshefte für Musik-Geschichte“, „Vierteljahrsschrift für Musikwissenschaft“.

Konger, særlig under Christian III., var en efter Datidens Forhold ret betydelig Institution. Oplysninger herom findes f. Ex. i den interessante Indledning til V. C. Ravns „Koncerter og musikalske Selskaber i ældre Tid“; ligeledes har Dr. H. F. Rørdam, der saa ofte i sine Skrifter har vist sin Interesse for dansk Musikhistorie, forskellige Meddelelser om Kantoret i sin „Kjøbenhavns Universitets Historie“ (se Registret).

S. 2. Hans Massak, eller Jan Maschack, som han kaldes i et Anbefalingsbrev af 26. Aug. 1586 fra Landgrev Wilhelm I. af Hessen¹⁾, var ifølge sin Bestalling af 1. Octbr. 1586 antagen „at skulle være under de Store Sangere“ (Rentem. Regnsk. 1587, II. Fol. 321) og maa derfor vistnok formodes, i al Fald i Begyndelsen, at have gjort Tjeneste som Sanger. Herved er jo ikke udelukket, at han ogsaa kan have faaet Undervisning paa Instrumenter, saaledes som hans tidligere Herre ønskede det (s. ovennævnte Brev), eller maaske have gjort Tjeneste i begge Korps. Fra Frederik II's Tid have vi saaledes i Artus Damler et Exempel paa en Mand, der, oprindelig ansat som Instrumentist (18. Jan. 1579), senere tillige samtidig gjorde Tjeneste blandt Sangerne som Altist, s. R. R. fra 1581 og følgende Aar, indtil Jule Dag 1586, da han blev afviklet og Petrus Arnoldi kom ind i hans Plads som Altist.

S. 3. Blandt de „formentlig unge Mennesker“ nævnes Johan Kortenbergh. K., der fra 1. Jan. 1587 havde været i dansk Tjeneste, havde allerede fra en tidligere Tjenestetid hos Biskoppen af Osnabrück Løfte om et derværende Kanonikat²⁾. Da saadanne Præbender i Reglen kun tildeltes som Belønning for en længere Tids Tjeneste, tør man vist ikke antage, at han har været saa ganske ung paa den af Forf. omtalte Tid. Basuneren Valentin Skvin — rettere Skein eller Schein — kan heller ikke have været ung, eftersom han havde været i dansk Tjeneste fra Michaelis 1573 (R. R. 1574 Fol. 278). Af Ausl. Registr. 1. April 1587 ses, at hans Forældre havde hjemme i Meissen eller i al Fald vare døde der, hvorfor Formen „Schein“ vist er den rigtige.

S. 4. Det er vel for strængt at sige, at Instrumentalmusiken i den af Forf. behandlede Periode endnu laa i Svøbet. Forholdet er snarere det, at nyere Forskere af naturlige Grunde med en vis Forkjærlighed have kastet sig over Studiet af Vokalmusikens Hi-

¹⁾ Nylig meddelt af Dr. H. Rørdam i „Historiske Samlinger og Studier“ II, 1893, S. 163–65.

²⁾ I et Brev af 28. Septbr. 1596 fra Christian IV. til Biskop Philip Sigismund i Osnabrück anbefales Joh. Kortenbergh, eller Kartenbergh, til det ommeldte Kanonikat, som er lovet ham af Biskoppens Forgænger (Ausländischer Registrant i Rigsarkivet).

storie; se herom W. J. v. Wasielewski, *Geschichte der Instrumentalmusik im XVI. Jahrhundert*, 1878.

S. 10. Skjøndt Formynderregjeringen sparede, maa den dog ved visse Lejligheder ikke have været saa kneben paa Musikrepræsentationens Omraade. Saaledes da det spansk-nederlandske Gesandtskab var her i 1594, s. en Notits i *Histor. Tidsskr.* 5. R. V. 169¹⁾. I den af et af Gesandtskabets Medlemmer herover førte Dagbog omtales den fortræffelige Musik, hvormed Gesandtskabet blev modtaget paa Slottet i Kjøbenhavn d. 9. og 10. Marts. Som en Udtalelse fra Fremmede, der maa antages at have været bekendte med, hvad der i Udlandet paa den Tid præsteredes, har deres Ros af den danske Musik en vis Vægt.

S. 26, Noten. Kilden, her anføres, skal være: C. F. Becker, *Die Tonwerke des XVI. und XVII. Jahrhunderts*. Leipzig. 1. Udgave 1847. 2. Udg. 1855. Om Johan Tollius s. det hollandske musikhistoriske Tidsskrift „*Bouwsteen*“, I. 48. II. 62, 160, 161, 249.

S. 27. Det er muligt, at den bortrømte Daniel Norcum endnu levede 1647; sikkert er det i al Fald, at Daniel Norcome, Instrumentist (Viol da Gambist), 1641 anføres i Listen over Medlemmerne af Kapellet ved Hoffet i Bryssel, hvor han havde 500 Flor. i Gage²⁾.

S. 36, L. 8 f. n. Mogens Pedersøns lange Ophold i Italien bar Frugt i en Samling Madrigaler, som den unge Mand fik trykt 1608 i Venedig hos det bekendte Firma „Angelo Gardano et Fratelli“. Da dette hans Arbejde rimeligvis er ukjendt for de Fleste, skal jeg her anføre den fuldstændige Titel: [Stemmebetegn.] DI MAGNO | PETREO DANO. | MUSICO. | DELLA MAESTA | DI DANIA NORVEGIA, ETC. | MADRIGALI A CINQUE VOCL. | LIBRO PRIMO. | Nouamente Composti. & dati in Luce. | [Firmaets Trykkermærke³⁾.] IN VENETIA, | APPRESSO ANGELO GARDANO ET FRATELLI. | MDCVIII. — I Kvart. Indeholder 21 Numere. I Fortalen, en Dedikation til Christian IV., dat. Venetia 1. April 1608, omtaler Komponisten, at dette er hans første Arbejde,

¹⁾ *Compte rendu des séances de la Comm. royale d'hist.* 4. S. T. XI. Brux. 1883, S. 492: „buccinarum egregia melodia excepti“. 498: „musicali buccina excepti“ „prandium augustum et regale fuit insigni optima vocali et instrumentali musica egregia consonantia celebratum“.

²⁾ Edm. vander Straeten, *La musique aux pays-bas*. Brux. V. 136. I II, 9 nævnes en Daniel Noiriam[!] i en Liste over Medlemmerne af Kapellet i Bryssel i Decbr. 1611.

³⁾ En Bjørn og en Løve, der holde et Baand imellem sig, hvorpaa staar: Concordia-Virtute-Natura-Miraculis.

og roser sin Læremester „Giouanni Gabrielli, dette Musikens sande Lys“ (quel vero Lume della Musica). Et komplet Exemplar af Stemmerne (Canto, Alto, Tenore, Basso, Qvinto) — vistnok et Unicum — findes i „Ständische Landesbibliothek“ i Cassel. Alt for flere Aar siden har jeg skaffet mig en Afskrift af disse Stemmer og har sat den største Del af Madrigalerne i Partitur for en eventuel Udgivelses Skyld; havde jeg havt dem i Hænde, dengang da den af Overlærer G. St. Bricka og mig publicerede Samling „Fra Cæciliaforeningen“ I. blev trykt¹⁾, havde vi sikkert optaget en eller anden af dem som en smuk Prøve paa den unge Mogens Pedersons Kunst.

S. 38. Noten. Den omtalte Instrumentist Arnold de Fine er en Søn af Frederik II's Kapelmester, s. V. G. Ravns Biografi af sidstnævnte i Dansk Biogr. Lex. V. 155.

S. 40. Note I. Allerede 1577 og 1584 er Vincenzo Bertolussi (Bortolusi, Bertholussi) kjendt som Komponist, idet et Par Madrigaler af ham ere optagne i datidige italienske Madrigalsamlinger²⁾. I den af Forf. anførte Samling af Lilius er der 2 Motetter af B.³⁾. Hans Cautiones sacre, Venetia 1601, findes paa Universitetsbibliotheket i Upsala⁴⁾. De 3 første Dele af Abrah. Schadaeus. Promptuarium musicum — heri de 9 Motetter af B. — findes paa det St. Kgl. Bibl. i Kjøbenhavn.

S. 53. Foruden den nævnte Psalme har Johan Schop skrevet andre fortræffelige Melodier, særlig til Texter af Vennen Joh. Rist, der atter nævner ham som en af de 4 store „S“er (Jac. Schultz, Scheidemann, Selle, Schop), der paa en Tid (1649) vare ansatte ved Hamborgs Hovedkirker, og kalder ham en Amphion, naar han rører sin Violin⁵⁾. Schop skal til 98 af de Ristske

¹⁾ Den blev oprindelig trykt i de nærmest paafølgende Aar efter Prof. H. Rungs Død (1871) i mindre Hefter, efterhaanden som der var Behov.

²⁾ E. Vogel, Bibliothek der gedr. weltlichen Vocaalmusik Italiens. 1892, II. 426, 437.

³⁾ Rob. Eitner (m. fl.), Bibliographie der Musik-Sammelwerke des XVI. und XVII. Jahrhunderts. 1877.

⁴⁾ Catalogus libr. impress. Bibliothecæ Reg. Acad. Upsaliensis. Upsaliæ MDCCCXIV. I. Pag. 1013.

⁵⁾ Joh. Rist, Neuer teutscher Parnass, Kopenhagen 1668. S. 63, 76, 309. — I Joh. Rud. Ahle: Neu-gepflanzter Thüringischer Lustgarten, Erster Theil, Mühlhausen 1657, Vox prima, findes følgende Linier:

„Es hat S im Abc, was Music thut anlangen,
Wie bekantlich ist, biszher allen Preisz fast eingefangen,
Schütze, Schein, Scheid, Schop, Schild, Schultze, Sell
und letzlich Scheidemann“, o. s. v.

Vierteljahrsschr. f. Musikwissenschaft. VII. 195.

Texter have skrevet Melodier, hvoraf henved 30 endnu ere mere eller mindre bekendte¹⁾; men hvad der særlig maa interessere os Danske, er, at Melodien til Nr. 121 i Berggreens Psalmeværk: „Nu velan, vær frisk tilmode“ (Werde munter, mein Gemüthe) er komponeret af S. En ypperlig og her i Landet, navnlig tidligere, meget benyttet Melodi af S. er: „Daphnis ging vor wenig Tagen“, oversat af Søren Terkelsen²⁾. Omtrent samtidig blev denne Melodi af Præsten Joh. Neukrantz benyttet til en Psalme: Warum toben doch die Heiden³⁾.

S. 55—56. Naar Forf. her drager en Sammenligning mellem Christian IV's Kapel (1618) og andre Kapeller i Europa paa omtrent samme Tid, kunde han foruden de anførte have medtaget et Par, som dengang nærmede sig meget til det af ham fremførte Tal: 77 Mand, og vel ogsaa, hvad Kræfternes Godhed angaar, kunde antages at staa paa samme Højde. Saaledes Würtemberg, hvor Kapellet under Hertug Johann Friedrich i 1610 bestod af 52, i 1611 endog af 68 Medlemmer⁴⁾. Det kejserlige Hofkapel i Wien bestod i 1612 ved Rudolph II's Død og Matthias's Tronbestigelse af 45 Personer (29 Sangere og Instrumentister og 16 Sangerdrenge⁵⁾). Blandt Navne, der staa i Forhold til Danmark, findes Alessandro Orologio, Vicekapelmester fra 1603—13, og Bassisten Eitel Friedr. Loringkhofer fra 1608—19. Under Ferdinand II. (1619—37) talte det 1619: 59 Mand, i hvilket Tal vist ikke er medregnet nogle „Tubicines non musicales“; men 1637 gik Musikketaten op til 78 eller, som Hofflisten udtrykker sig: octoginta circiter⁶⁾. Her træffe vi 1619 Paul Paganinus, der var ansat som Sanger og Præceptor puerorum. Ved den i Louvre 19. Januar 1617 opførte Ballet „de la Délivrance de Renaud“, hvori Louis XIII.

¹⁾ G. Döring, Choralkunde, 1865, S. 115—16. Nogle Prøver paa Schopske Melodier findes i G. v. Winterfeld, Der evangelische Kirchengesang, 1843—47. Møller, Cimbr. lit. I. 600, opregner en Del af S's Værker. I Jos. Sittard, Hamburger Concertwesen, 1890, S. 19 er han fejlagtigt kaldet Paul Schop.

²⁾ Nyerup og Rasmussen, Udvalg af Danske Viser, 1821, II. 21. C. F. Becker, Die Hausmusik in Deutschland, 1840, S. 16, 96.

³⁾ I. Neukrantz, König Davids Psalter-Spiel, Hamburg 1650, S. 11, cfr. Beckers anførte Værk S. 69.

⁴⁾ Jos. Sittard, Gesch. der Musik am Württemb. Hofe, I. 1890, S. 44.

⁵⁾ L. v. Köchel, Die Kaiserliche Hof-Musikkapelle in Wien, 1869, S. 126—28; sammenholdt med S. 52—56 synes der dog at have været flere, nemlig omtrent 47 Mand foruden en Del Trompetere (18?), et Par Paukister og 6—16 Kapeldrenge, altsaa ialt mindst 70.

⁶⁾ Köchel, 129—31.

selv spillede med, medvirkede 64 Korsangere og 42 Instrumentister¹⁾.

S. 57. En Beskrivelse af Trometerstolen paa Frederiksborg fra et endnu tidligere Tidspunkt end det af Forf. citerede Skrift, Wolf, *Encomion* 1654, findes i Joh. Ad. Berg, *Beschreibung des Schl. Friedrichsburg*, 1646, Blad Iij; Molbech henviser i sin Udgave af Christian IV's Breve I. 462, 505 hertil.

S. 60. Den i Nodebilaget aftrykte Madrigal No. 16 af Brachrogge er heller ikke fejlfri (S. 234 Takt 8). Hvorfor har Forf. ikke hellere valgt den særlig melodiose No. 21 „Che puo mirarui“?

S. 66. Af Udtrykkene i Kongens Brev af 20. Juni 1619 (Ausl. Registr.) til Paul de Willem i Amsterdam synes det dog, som om Hans Brachrogge har faaet nogen Understøttelse til Rejsen.

S. 68—69. Naar Forf., ligesom Mendel & Reissmann i *Universallex. der Tonkunst* (If, 162), nærer en vis Tvivl om Identiteten mellem de flere Personer ved Navn Willum Brade og som Grund for sin Betænkelighed anfører den betydelige Lønningsforskjel mellem den berlinske Kapelmester B. 1619 og den danske Instrumentist B. 1620, kan denne Tvivl dels bortforklares ved, at Sønnen, Christian B., der samtidig med Faderen antoges og afgik i Berlin²⁾ og her, ligeledes maatte lide den samme Skjæbne, dels ved, at Willum B. muligen har havt Vanskelighed ved at faa sin Løn i Berlin betalt og derfor har foretrukket en mindre, men sikkrere Løn. I Ausl. Registr. findes nemlig et Brev af 1. Juli 1622 til Kurfyrsten af Brandenburg, hvori Christian IV. paa W. Brades Vegne indstændig anmoder om, at dennes Tilgodehavende maa blive betalt i Kurfyrstens Rentekammer „ohne langes auffhalten vnd geldtspieldungen“. En anden Forklaring til Brades Ustadighed giver maaske et Brev af 16. April 1612 i „Mittheil. d. Vereins f. Hamburg. Gesch.“ XIV, 1891, S. 234, hvori Grev Ernst af Schauenburg karakteriserer B.s Hustru som et Huskors. Alt i alt synes W. Brade at have været en urolig og omflakkende Natur, saaledes som man saa ofte træffer den hos Musikere. Foruden de af Forf. S. 210 anførte 3 Tjenestetider hos Christian IV. (1594—96, 1599—1606 og 1620—22) samt i Berlin har B. været ansat i Hamborg fra Paaske 1608—St. Hansd. 1610, derefter hos Greven af Schauenburg og atter i Hamborg fra Paaske 1613—St. Hansd. 1615³⁾. Mærkeligt nok findes der i vort Rigsarkiv en Bestalling

¹⁾ H. M. Schletterer, *Studien zur Geschichte der französischen Musik*, III, 1885, S. 86.

²⁾ Se Bestallingen, dat. Morungen ²⁴/₁₄ Februar 1619, trykt i L. Schneider, *Geschichte der Oper in Berlin*. 1852. Octavudg. Anhang II. 29—31.

³⁾ Ovennævnte Mittheil. d. V. f. Hamb. Gesch. S. 233—35, 317.

for ham, dat. 15. Aug. 1614, som „Fiolist vnd Musicus“ hos Hertug Johan Adolph af Gottorp! Hr. Cand. Louis Bobé har meddelt mig, at der i Statsarkivet i Slesvig findes en Bestalling, dat. 20. Octbr. 1622, for Wilhelm Brade, Kapelmester og Violist paa Gottorp. I Dedikationen af B.s „Neue ausserlesene Paduanen vnd Galliarden mit 6 Stimmen“ ..., Hamburg 1614, fortæller Komponisten, at han har tjent Markgreverne Johan Georg og Joachim Friedrich af Brandenburg som Fiolist og Musicus. Da Joach. Friedr. regjerede fra 1598—1608, tør man maaske formode, at vor Mand har tjent Joh. Georg enten før 1594 eller imellem 1596 og 98 og Joach. Friedr. mellem 1606 og 8.

S. 72. Forf.s gode Argumentation (S. 35—36) for, at det er „Drengen“ Hans Nielsen (Giovanni Fonteio), der i For-aaret 1599 rejste til Italien sammen med Melchior Borchgrevinck, klarer et vanskeligt Punkt i Fonteios Historie, og hermed falder det hos Fétis¹⁾ og andre anførte: at denne Musiker 1595 skulde være sendt til Italien. Men er han først 1599 rejst til Italien som Læredreng, vil man vanskelig kunne tænke sig, at denne unge Mand saa hurtigt skulde have opnaaet en slig Modenhed, at han endnu samme Aar kunde faa udgivet ikke blot en, men endog to Samlinger Madrigaler i Venedig. Dengang var Læretiden ikke saa kort som nutildags. Becker anfører rigtignok Madrigalerne i sin Bibliografi²⁾, men hvorfra har B. disse bestemte Titler, ovenikjøbet med Angivelse af, at de ere trykte i Kvart? Mig har det været paafaldende, at en omtrent samtidig Bogkatalog³⁾, hvori der findes en Mængde Musikværker opregnede, ikke har medtaget disse Madrigaler, og Forf. har da ogsaa i sit korte Resumé af Fonteio (S. 212, L. 3 f. o.) sat et Spørgsmaalstegn herved, medens han baade S. 38 nederst og S. 72 synes mindre betænkelig. Heldigvis har man i Nutiden taget godt fat paa Udgivelsen af de for Musik-historien saa vigtige bibliografiske Kataloger over de store Musik-samlinger, der findes paa forskjellige Bibliotheker i Udlandet, og vi vide saaledes af Katalogen fra Wolfenbüttel⁴⁾, at de omtalte Madrigalers 1ste Bog findes dér, desværre kun en enkelt Stemme (Tenoren). Titlen lyder herefter: Giovanni Fonteio Danese, musico della maestà del Re di Dania. Il Primo Libro de Madrigali a

¹⁾ F. I. Fétis, Biographie universelle des musiciens. 2. éd. III. 290.

²⁾ C. F. Beckers før anførte „Tonwerke“, 1855, 209.

³⁾ Johannes Cless, Elenchus consummatissimus Librorum. Francofurti MDCII.

⁴⁾ O. v. Heinemann, Die Handschriften der Herzogl. Bibl. zu Wolfenbüttel. VIII. Abtheil. (Handschr. nebst älteren Druckwerken der Musik-Abtheilung beschrieben v. E. Vogel), 1890, S. 127.

cinque voci. Nouamente composto & dato in luce. In Venetia, appresso Angelo Gardano. 1606. — I Kvart; indeholder 21 Numere ligesom Mogens Pedersøns før omtalte Madrigalsamling. Dedikationen til Christian IV. er dat. Venetia, 1. April 1606, og Fonteio fortæller, at han paa Kongens Bud er sat i Lære hos den høje Republiks Organist „Signor Giovanni Gabrielli“¹⁾. Hvorvidt 2. Bog Madrigaler af F. er udkommen, maa endnu staa hen.

S. 73. Hans Brebus findes allerede paa Frederik II's Tid som „Orgemager“ (R. R. 1574). Et Gjælds-brev, udstedt af ham, var blandt den gamle Kapelmester Arnold de Fines Efterladenskaber. En berømt flandersk Orgelbyggerfamilie af Navn Brehos (Faderen Gilles og Sønnerne Gaspard og Jean) fra Slutningen af det 16. Aarhundrede omtales i Edm. v. d. Straetens før citerede Værk VIII. 237 ff.

S. 73—74. Nicolai Maas (Maesz) byggede i Aarene 1604—9 Orgelet i S. Nikolaj Kirke i Flensborg²⁾. 1611 reparerede han Orgelet i Roeskilde Domkirke³⁾. Foruden Orgelbygning paatog han sig ogsaa andet Arbejde; saaledes overtog han i Febr. 1602 at lægge Blytaget paa Tøjhuset i Kjøbenhavn⁴⁾. Den i og for sig usandsynlige Historie, som gaar igjen i de forskjellige Lexika, at den Nic. Maas, som tilsidst havnede i Kongen af Danmarks Tjeneste, allerede 1543 skulde have bygget et Orgel i Stralsund, skriver sig ikke fra Mich. Prætorius, saaledes som Forf. anfører det. Derimod er det sikkert, at vor Nic. Maas [† 1615] har bygget et Orgel

¹⁾ Titlen findes lidt nøjagtigere bibliografisk (med Linieangivelse) i: E. Vogel, Bibliothek der gedr. weltl. Vocalmusik Italiens, 1892, I, 246. Heraf se vi ogsaa, at det er en af disse Madrigaler (No. 7 „Corre al suo fin“), der er optaget i Borchgrevincks „Giardino novo“ 2. Bog, 1606 (II, 495), og bemærk til vor Glæde, at sidstnævnte Værk dog findes komplet i „British Museum“ i London, ligesom ogsaa, at en Tenorstemme med kobberstukket Titelblad, i Lighed med det i „Musiken ved Christian IV's Hof“ S. 43 aftrykte, findes i Wolfenbüttel. Naar der derimod, ligesom i R. Eitners „Sammelwerke“ S. 242, anføres, at 2. Bog ogsaa findes komplet i Cassel, da er dette jo desværre en tvivlsom Sag. Paa min Forespørgsel i sin Tid modtog jeg det Svar fra Bibliothekets Direktion, at Værket vistnok havde været komplet tilstede dengang, da afdøde Dr. Carl Israel beskrev Musiksamlingen, eftersom han i modsat Fald vel ikke vilde have undladt at gøre en Bemærkning derom, men foreløbigt vare de manglende Stemmer ikke til at finde.

²⁾ Rich. Haupt, Bau- und Kunstdenkmäler in Schlesw.-Holstein. III, 1889, S. 42; cfr. A. G. C. Holdt, Flensburg früher og jetzt. 1884, S. 281.

³⁾ Steen Friis, Roeskilde Domkirke. II, 1852, S. 107.

⁴⁾ Hist. Tidsskrift, 6. R. I. 580.

i Stralsund, men rimeligvis betydelig senere, da man ikke let kan antage, at han vilde have ladet sit Tilgodehavende henstaa i en saa urimelig lang Tid som i dette Tilfælde 72 Aar. I Ausl. Registr. findes 1616—17 en længere Korrespondance, hvoraf ses, at Enken beklager sig over, at hun endnu har et Tilgodehavende hos Byen Stralsund for det af hendes Mand byggede Orgel. Det beskrives som et Orgel paa „over 40 Stemmer og med 3 Klaverer“, hvad der stemmer godt med den af Prætorius (Syntagma II. 167—68, ny Udgave 198—99) anførte Disposition.

S. 77—78. Ogsaa Johannes Heckelawr var en flersidig Mand. Medens han er beskæftiget med at forfærdige det omtalte Sangværk, bliver han 1620 Organist hos Hertugen af Gottorp¹⁾ med aarlig Gage af 120 Th., reparerer og bygger Orgeler (1625 paa Gottorp, 1626 i Husum) og bliver senere Kammertjener hos Hertugen. Endnu senere bliver han Amtsinspektør paa Gottorp og paa-tager sig større Byggeforetagender, saaledes i Tönningen 1651—52²⁾. Et Epitafium over ham i Domkirken i Slesvig viser, at han var født i Nordhausen i Thüringen og døde i Slesvig 13. Aug. 1652, i en Alder af 56 Aar³⁾.

S. 78. Sangværket i Helligaandskirken i København indrettedes 1647—49 af Henrik Vestrinck fra Campen. Slangen har her rimeligvis en Fejl, se C. Nyrop i Kirkehist. Saml. 3. R. IV. 299.

S. 81—83. Melchior Schild var fra 1623—26 Organist ved Mariekirken i Wolfenbüttel⁴⁾. Han, Jacob Prætorius, David Scheide-mann, Paul Syfert og Samuel Scheidt vare de mest fremragende af Sweelincks Disciple⁵⁾. Faderen, Antonius S., Organist i Han-nover, maa ogsaa have været en dygtig Mand, siden han var en af 53 Organister og Musikere, der 1596 vare hidkaldte for at prøve det store Orgel i Slotskirken i Gruningen⁶⁾. Melchior S. døde 22. Maj 1667 som Organist ved S. Jacobs & Georgs Kirken i Han-nover, 75 Aar gl. Gode Oplysninger om hans Personalialia findes i en Afhandling af Max Seiffert i Vierteljahrsschr. f. Musikwissensch. 1891, 220—26, hvoraf det bl. a. fremgaar, at hans Formue ikke var slet saa stor, som Gerber angiver⁷⁾, og vistnok stammer fra hans første Hustrus medbragte Midler. Matthias Schacht siger i sit Manuscript fra 1687, „Musicus Danicus“, Afdelingen „Bibliotheca

¹⁾ Bestalling af 24. Octbr. 1620 i Statsarkivet i Slesvig; meddelt mig af L. Bobé.

²⁾ Rich. Haupt, Bau- und Kunstdenkm. III. 42.

³⁾ Kgl. Bibl. Thottske Saml. 1229 Fol.

⁴⁾ Monatsh. f. Musikgesch. XXIII. 127—28.

⁵⁾ do. X. 149.

⁶⁾ Andr. Werckmeister, Organum Gruningense redivivum. 1705.

⁷⁾ Gerber, Neues Lex. d. T. IV. 70.

Musica¹⁾ S. 85 om Melchior Schild: „Melotheticus ingeniosus intonationes publicavit, duobus organis, alternis vicibus pulsandas.“ I den nævnte Afhandling i Vierteljahrsschr. f. M. er efter et Manuscript i Lüneburger „Stadtbibliothek“ aftrykt 2 Orgelstykker af Schild; der angives, at foruden disse og de 2 af Frk. H. Panum meddelte Stykker kjendes indtil nu ikke flere af denne Mesters Kompositioner. Det ene af disse Orgelstykker, en Bearbejdelse af Koraleen „Hertzlich lieb hab ich dich, o mein Herr“, er netop „Ad manuale duplex“, hvad der er af Interesse, idet herved Schachts Paalidelighed dokumenteres og man desuden af hans Udtryk „intonationes“ tør antage, at der har existeret flere af Schilds Kompositioner i denne Genre.

S. 89. Sangerne Jens Jensen Poscolan og Poul Lauritzen (Lund) have ogsaa givet nogle Bidrag til Literaturen²⁾. Den sidste blev 1640 Degn og Klokker paa Kristianshavn, men forrettede alligevel Tjeneste i Kantoret³⁾; af Titlerne paa Poscolans Oversættelser af Gerhards og Arndts Andagtsbøger ses, at han var født i Odense⁴⁾.

S. 90. Om Augustinus Sandt s. Bricka & Fridericia, Christian IV's Breve I. 221 og nogle flere Steder i Kirkehist. Saml.⁵⁾. Under sit lange Ophold i Helsingør havde han forskellige Stridigheder dér; saaledes klager han i Marts 1595 over en Boghandler-svend Albert Josten, der var kommen til ham fra Landskrona for at kræve Penge for nogle Bøger og i hans egen Stue havde overfaldet ham med Værge⁶⁾. 1608 gjør han Execution i et Hus i Helsingør⁷⁾. Han døde 31. Decbr. 1649 ifølge Epitafiet over ham i Roeskilde Domkirke⁸⁾.

S. 90—91. Til de i Histor. Saml. og Studier II, 1893, S. 166 af Dr. H. Rørdam anførte Tilføjelser om Embedsbefordringer af Kantoriets Sangere kan ogsaa føjes Altisten Petrus Arnoldi (Nr. 8 paa Listen over Sangerne), saafremt min Antagelse er rigtig, at han er identisk med Petrus Arnoldi de Fine, Danus Hafniensis, der blev indskreven som Student i Wittenberg i Sommerhalvaaret

¹⁾ Kgl. Bibl. Ny kgl. Saml. 109 k. Fol.

²⁾ Nyerup & Kraft, Literaturlex. 356. 468.

³⁾ Kjøbenhavns Diplomatar. III. 210.

⁴⁾ Personahist. Tidsskr. 1. R. IV. 296.

⁵⁾ Ny kirkehist. Saml. V. 53, 148; VI. 111; 3. R. IV. 333.

⁶⁾ Helsingørs Tingbog 17. og 31. Marts 1595.

⁷⁾ 16. Febr. 1608 „blev Hr. Augustinus Sandt tydsk Prædikant lovligen indført og sat for Bordenden udi afgangne Ulrik Schwartz's Hus, liggende udi Klostergaden“. Helsingørs Tingbog.

⁸⁾ Steen Friis, forn. Skrift S. 125, 243; cfr. J. B. Løffler, Gravstenene i Roeskilde, S. 54.

1591¹⁾ og 1593 findes som Præst i Stillinge ved Slagelse²⁾. Min Formodning støtter sig paa, at Studenten Petrus Arnoldi 28. Maj 1591 rejser fra Kjøbenhavn til Tydskland³⁾, hvad der passer godt med, at Sangeren P. A. i Maj 1591 forsvinder af Regnskaberne. — Bassisten Bartholomæus Stockmann, der var antaget som Sanger 8. Octbr. 1587 (R. R. 1588 Fol. 341), træffes ca. 1598 som Kantor ved Flensborg Latinskole⁴⁾. At denne Ansættelse skyldes hans forrige Stilling i Kantoriet, tør jeg imidlertid kun henstille som en Formodning. — Blandt Præbendarier kunde foruden Jens Harbo, som 29. Aug. 1636 blev forlenet med et „ringe“ Kanonikat i Lunde Kapitel (Indk. Breve til Danske Kanc. 4. Febr. 1637), ogsaa nævnes Sangeren Peder Andersen, der havde et Vikariat i Aarhus⁵⁾.

S. 91. Foruden Willum Dops selskabelige Talenter, hans smukke Stemme osv. er det sandsynligvis Familiekonnexion, der har bidraget til hans gode sociale Stilling. Hans anden Hustru Bodil — han var første Gang gift 1611 med Mette Jonasdatter⁶⁾ — var Søster til Kongens Frille Karen Andersdatter⁷⁾. Willum Dops Forældre vare 1576 flygtede til Bergen fra Brabant paa Grund af Religionsforfølgelserne⁸⁾.

S. 94. Grunden til Altisten Johan Hasselts høje Løn 400 Dlr., en Løn, som hidtil ikke var opnaaet af nogen af Sangerne — naturligvis med Undtagelse af selve „Sangmesteren“ Trehou —, maa søges i den Betydning, han havde som Sanger i Kurfyrst Johan Georg I. af Sachsens Kantori, og i den Omstændighed, at Heinrich Schütz satte megen Pris paa ham. De urolige Tider i Aaret 1630 og den derved foraarsagede Ebbe i Kurfyrstens Kasse voldte, at Hasselt havde Vanskelighed ved at faa sin tilgodehavende Løn, og han ønskede derfor at tage sin Afsked. Kurfyrsten, der er vred over H's noget paatrængende Adfærd, bevilger den forlangte Dimission, men Schütz, der nødig vil undvære den „fortræffelige Sanger med den skønne Stemme, hvilken han er sikker paa at Kurfyrsten ogsaa selv vil savne“, søger i et Brev⁹⁾, dat. Leipzig 28. Febr. 1631,

¹⁾ Ny kirkehist. Saml. IV. 74.

²⁾ S. V. Wiberg, Dansk Præstehistorie, III. 193.

³⁾ Kirkehist. Saml. 3. R. II. 514.

⁴⁾ O. M. Brasch, Flensborg Skoles Historie, I. 184.

⁵⁾ Kirkehist. Saml. 3. R. II. 758.

⁶⁾ Bryllupsvers i Hjelmstjernes Bogsaml. (St. Kgl. Bibl.) Nr. 3692. 4°.

⁷⁾ D. biogr. Lex. I. 216. II. 547.

⁸⁾ Personalhist. Tidsskr. IV. 24.

⁹⁾ Aftrykt i Karl Aug. Müller, Forschungen auf dem Gebiete der neueren Geschichte, I, 1838, S. 25.

til Husmarschal Pflug at faa denne til at mægle mellem de Stridende, idet han anvender den spøgefulde Vending: „Belangende seinen hasirlichen Kopf, könnte derselben wohl zu rechte gerücket werden“ osv.

Til de fyldige Personalialia, som Forf. har meddelt S. 95—100 om Melchior Borchgrevinck, skal jeg kun tilføje lidet. Bonaventura B. blev 1. Januar 1587 antaget som Kapelmester hos Frederik II. og blev afskediget i Juli s. A. (R. R. 1587. II. Fol. 318). Af de der brugte Udtryk, at Bonaventura skal have „paa en Dreng og hans Søn, som synger Discanten, ligesom andre Discantister sædvanlig Underholdning“, synes at fremgaa, at Melchior var Søn af B. I en „Verzeichniss der Besoldungen so bei Lebezeiten Hertzog Adolffen zu Schleswig [† 1. Octbr. 1586] entrichtet worden“ (Rigsarkivet) træffe vi denne Mand som Kapelmester hos Hertugen med en Løn af 309 $\text{R} \text{ } 6 \text{ } \beta$. I samme Fortegnelse, der ifølge gl. Registrant er fra 1586, findes ogsaa 24 $\text{R} \text{ } 8 \text{ } \beta$ som Besolding for Bonaventuras Datter. Hvad hun hed, og i hvilken Egenskab hun oppebar ovennævnte Løn, ses ikke, ligesom Melchiors Navn heller ikke findes blandt Musikanterne; derimod skjuler han sig maaske i en lige efter Kapelmesterens Løn følgende Post, som hedder: „49 $\text{R} \text{ } 8 \text{ } \beta$ jedem seiner Gesellen“. Fra en noget senere Tid, under Hertug Johan Adolph, findes en Heinrich Borchgrevinck som „Instrumentist“ paa Gottorp med Bestalling af 9. Juni 1602¹⁾. Om Melchiors Moder se vi af et Brev til Grev Simon zur Lippe (Aust. Registr. 19. April 1607), at hun nylig var død i Byen Slesvig, og at Melchior „nebst seinenn Brudern vnd Schwegerenn“ vilde sende en Fuldmægtig afsted, „welcher dass ihenige, so etwa gedachte seine Mutter inn ewer Grafschaft vnd Bodtmessigkeit ann ein oder andernn nachgelassenn habenn mochte, abfordernn, vnd mit sich anhero vberbringenn sollte“. Kongen anmoder endvidere om, at Arvingerne maa blive fri for Tiendepenge af omtalte Efterladenskaber. Af det Anførte freंगाar, at Spørgsmaalet, hvor Slægten Borchgrevinck stammer fra, ikke er saa let at afgjøre. Den hollandske Musikhistoriker J. C. Boers mener, at den stammer fra Geldern eller Overijssel, hvor Navne med Endelsen inck ere almindelige²⁾. — Som Forf. anfører S. 99, maa Melchior Borchgrevinck antages at have været en ret velstaaende Mand; 25. Februar 1622 lader han læse et Pantebrev paa Helsingørs Ting³⁾. Om hans sidste Levetid skal her følge nogle Notitser hentede fra Acta Con-

¹⁾ Rigsarkivet. Meddelt mig af L. Bobé.

²⁾ Bouwsteen. I. 8.

³⁾ Helsingørs Tingbog.

sistorii. Saaledes klages der i Januar 1631 i Consistorii Møde over, at Melchior, som haver Trønninge Skov¹⁾ i Possession, skal meget rundelig bruge den. I Marts s. A. klages endog over, at han solgte Træ af Skoven til fremmede Bønder og Borgere fra fremmede Byer. Fra 9. Januar 1633, altsaa lige efter hans Død, ser man af Forhandlingerne, at der føres en længere Strid om Sigfridi Præbende og Naadsensaaret efter Melchior. Der optages Syn paa den omtalte Trønninge Skov og paa Melchiors Residents i Roeskilde, baade paa Tag og Fag, Indhegning, Brønden, Frugttræerne i Haven, og hvad ellers forekommer. Særlig skal det undersøges, om et Hus, som sal. Melchior ved Kongens og Rigens Raads Dom er kjendt pligtig at opsætte, er rejst og færdigt. (For denne Besigtigelsesforretning fik Synsmændene en Tønde tydsk ØL.) Først i Maj 1634 endes Striden med, at „Falden“ (Brøstfældigheden) efter Hr. Cancellers Bevilling eftergives Magdalene sal. Borchgrevincks Enke; hun faar halvt Naadsensaar og Halvpart af Smaaredsel, hvormed Consistorium „gjerne er tilfreds og glæder os, at den christen Øvrighed antager sig Enker og faderløse Børn, hvilket Gud igjen vil belønne“!

S. 104. John Price, som 1634 faar Pas til Würtemberg, havde ogsaa tidligere sit Hovedophold der, i al Fald fra 1605—25²⁾. Han har hidtil nærmest været kjendt fra Fürstenaus af Forf. citerede Bog; hos Sittard findes nogle flere Oplysninger om denne Mand, der hørte til den særegne Art af Musikere, der kaldtes „Engelske Instrumentister“. Han maa have været højt skattet ved Hoffet i Würtemberg; i al Fald havde han 1605 betydelig højere Løn end selve Hofkapelmesteren. Om hans Fløjtespil høre vi ikke noget; derimod omtales han som udmærket dygtig paa Zinke og paa Viola bastarda³⁾.

S. 104, Note 3. Angaaende Heinrich Schütz kunde ogsaa anføres Karl Aug. Müllers før nævnte „Forschungen“ 1838 og særlig W. Schäfer, Sachsen-Chronik, 1854, Ser. I. 500—587, hvori en Mængde Breve og Aktstykker vedrørende Schütz ere aftrykte.

S. 114, Noten. Allerede 1580 fandtes Kastratsangere i Baiern: 1593 var i Hofkapellet i München ansat en „Aufseher der Castrirten Bueben“⁴⁾. Forresten havde allerede Greg. Trehous Rejse til Nederlandene 1598 (cfr. Forf. S. 25) det særlige Øjemed at engagere „Eunuchos“ (Ausl. Registr. 9. Marts 1598).

¹⁾ 1630 hørte 9 Gaarde i Trynninge By under Sigfridi Præbende.

²⁾ Jos. Sittard, Geschichte der Musik am Württembergischen Hofe. I, 1890, S. 33, 37, 44, 46.

³⁾ Om dette Instrument, en Art Viola da gamba, se Prætorius, Syntagma 1618. II. (Ny Udg. S. 29, 55 og Tavle XX.)

⁴⁾ Fr. M. Rudhart, Geschichte der Oper in München, 1865, S. 21 ff.

S. 123 24. Foruden den af Forf. nævnte Skrivelse fra Prinds Christian, dat. Nykjøbing 25. Maj 1635, er tillige et „Grussbrieflein“, dat. Kronborg 4. Maj 1635, fra Christian IV. til Kurfyrsten af Sachsen trykt hos Schäfer¹⁾. Heri beder Kongen indstændig om, at Schütz snart maa faa Orlov igjen, „damit er dasjenige, so er bei unserer Music angefangen, vollends zu Stande bringen möge“ (her synes dog at antydes en Art Reform, cfr. Forf. S. 109). Desuden maa Kongen omtrent samtidig ogsaa have sendt Kurfyrstinden et „Grussbrieflein“; i Rigsarkivet (Sachsen Nr. 48) findes nemlig en Kompliment-Skrivelse fra hende som Svar, dat. Dresden 14. Juni 1635. Da der i Svaret er bemærket, at Schütz selv har overrakt hende Kongens Brev, maa S. altsaa være naaet til Dresden inden 14. Juni. — I en Memorial, dat. Dresden 1. Febr. 1637²⁾, ansøger S. Kurfyrsten om Tilladelse til at rejse til Danmark, hvor han har sine bedste musikalske Sager „sowohl auch mein Gratia bey dem Printzen und andere Anforderung dero Oerter stehend habe“. Han kan gjøre Rejsen derhen paa 14 Dage og vil enten strax begive sig tilbage efter at have endt sine nødvendige Forretninger eller ogsaa, hvis Kurfyrsten tillader det, blive endnu en Tid hos Kongen af Danmark „und Dero selben Music“. Hvad Udfaldet blev, ses ikke.

S. 123. Noten. Fürstenau har maaske dog Ret paa en Maade. Schütz omtaler nemlig i 3. Post af sin Memorial, dat. Dresden 21. Maj 1645³⁾, at han med Kurfyrstens Tilladelse har en „Hausbestallung“ paa 200 Th. fra Christian IV. med Løfte om yderligere Re-compensation, „wenn ich persönlich des orts ich mich befinden, und mit aufwarten werde“.

S. 129. For Muligheden af, at Schütz kan have været i Danmark 1645, tale ogsaa Udtrykkene i tvende af dennes Memorialer⁴⁾. I den første, dat. Leipzig 21. Maj 1645, ønsker han bl. a. at gjøre en kort Reise til Danmark; i den anden, skreven fra Weissenfels i Slutningen af Juli 1646, omtaler han Litra F, at han har sine Sager staaende i Nedersachsen, „nach meiner in Dännemark abgelegten Reise“. Han maa i det Hele taget ikke have skyet at rejse! Kort efter sin Ansættelse i Danmark (fra Maj 1642) maa han have været i Dresden allerede i Juli s. A.⁵⁾.

S. 135—36. Forinden Agostino Fontana blev Kapelmester hos Christian IV (15. Decbr. 1647), havde han underhandlet saavel

¹⁾ S. 541—43.

²⁾ Schäfer, S. 543—44.

³⁾ Schäfer, S. 550—51.

⁴⁾ Schäfer, S. 550—51 og 555—58.

⁵⁾ Schäfer, S. 549, Brev fra Schütz, dat. Dresden 15. Juli 1642.

med Hertugen af Gottorp som med Kurfyrsten af Sachsen om Overtagelsen af en lignende Plads, se herom en Memorial fra H. Schütz, dat. Dresden 21. Septbr. 1647¹⁾. Paa sidste Sted var det Embedet som Vicekapelmester, hvorom Sagen drejede sig. Som ret betegnende for Fontanas Higen efter at opnaa en Dirigents Værdighed skal her anføres en kort, øjensynligt humoristisk Yttring af Schütz, der iøvrigt protegerede F. og maaske gjerne vilde knytte ham til Kapellet som Sanglærer eller Sanger. Lønnens Størrelse er sat til 400 Thlr., men Schütz, der formodentlig kjender Mandens Forfængelighed, foreslaar Kurfyrsten, at Lønnen skal deles saaledes, at F. faar 100 Thlr. for at undervise de andre Sangere og 300 Thlr. som Vicekapelmester „(NB. nach welchem Officio Er insonderheit strebet)“.

S. 136, Noten. 1586 var en Zinkeblæser Jurgen Ohren, ansat hos Hertug Adolf af Slesvig med 100 R Gage²⁾. Mon han skulde være i Slægt med Jacob Ørn?

S. 137—38. Henrik Johanszen Gardtner Pharodinus dedicerer sin *Medulla arithmetica*, Kbhvn. 1638, til forskellige „besynderlige Patronos“, af hvem han venter „refusionem expensarum“; blandt Navnene findes „Jacob Øern, K. M. Cappelmester“. — Det af Forf. anførte Citat fra Kirkehist. Saml. 3. R. III, 25—26 forstaar jeg rigtignok saaledes, at Jacob Ørn 1645 var færdig med en Del af sine Psalmeudsættelser, at de brugtes meget, og at Arbejdet næsten var helt færdigt d. 22. Decbr. 1647. I Hovedsagen ere vi vist enige om det beklagelige i, at Ørns Udsættelser ere gaaede tabte, da den enkelte foreliggende Prøve er saa god³⁾. — Foruden Sønnen Christian havde Jacob Ørn 2 Døttre, Maria og Inger (døde 1648 og 1649)⁴⁾; faa Aar efter, 1654, døde han, rimeligvis i en fremrykket Alder⁵⁾. I Mandtal over Hovedskatten 1645 staar mærkeligt nok Jacob Ørn som boende paa Kjøbmagergade, medens Kirstine Jacob Ørns boer paa Østergade! (Kbhvns Diplomatar. VI. 306, 309).

S. 138. Efter den musikelskende Hertug Heinrich Julius af Brunsvigs Bisættelse i Octbr. 1613 drog Daniel Zellner (Sellner) herop med Orlov fra Efterfølgeren, Hertug Friedrich Ulrich, der ikke interesserede sig saameget for Musik. Af et Brev til Christian VI.

¹⁾ Schäfer, S. 558, Note 36.

²⁾ Rigsarkivet. Meddelt mig af L. Bobé.

³⁾ Jeg skal blot her gjøre den Sidebemærkning, at den af Hr. Organist Th. Laub interpolerede manglende Takt i Bassen findes i de bag i „Canticum“ trykte Errata.

⁴⁾ Ligvers i Hjelmstj. Saml. Nr. 3940, 3974 og 3973 i 4to (og Folio).

⁵⁾ Ligvers over ham (Hjelmstj. Nr. 657 Fol.); Ligverset over Datteren Inger (3973) er stilet som en Samtale mellem den Afdøde og den efterlevende gamle Fader.

fra denne Fyrste, dat. Wolfenbüttel 10. Aug. 1614 (Rigsarkivet), ses det dog, at han har havt Brug for sin „Musicant“¹⁾ til sit forestaaende Bilager. Da S. med Kongens Tilladelse er rejst til Gottorp „og altsaa er i Nærheden“, har Hertugen kaldt ham til sig, hvorfor han gjør en Undskyldning og lover snart at sende Manden tilbage.

S. 139. Jørgen Rasch var fra Anhalt-Dessau²⁾ og havde været i Tjeneste hos Christian I., Fyrste af Anhalt-Bernburg³⁾. Under den unge Fyrstes Ophold i Kjøbenhavn i Foraaret 1623 kommer Rasch den 4. og 5. Marts og forlyster sin forrige Herres Søn med sit Luthspil efter Aftensbordet, medens en Irlænder (mon Darby Skott?) spiller „auf einer sonderlichen Irländischen lieblichen Harfe“⁴⁾. Da Fyrsten rejser, følger Rasch ham til Afsked til Korsør d. 10. Marts.

S. 140. I Sjæll. Reg. XXI. 317—18⁵⁾ findes Kongens Konfirmation af 3. Decbr. 1644 paa et gjensidigt Testamente mellem Michael Gracowit og hans Hustru Dorothea Christina, hvorefter den Længstlevende skal beholde deres iboende Gaard i Pilestræde. Efter hendes Død maa han have giftet sig igjen, thi i Grundtaxten af 1661⁶⁾ anføres i Pilestræde „Margreta Krakaus Organist encke“. — Matth. Schacht siger i sit forn. Manusc.⁷⁾ om Georg Fr. Hoyoul, at han har komponeret forskjellige Motetter for 3, 4 og 5 Stemmer „litis, tubis et buccinis canendas“. Af et Par Breve i Ausl. Registr. 1646 ses, at han havde en Søn ved Navn Frederik (kaldes ogsaa Jørgen), hvem Kongen 1643 har sendt til Baiern til videre Uddannelse i Kurfyrstens Kapel og nu kalder tilbage; men samme Person er gaaet over til den katholske Religion og vil ikke hjem igjen, hvorover Kongen er fortrydelig. Forf. bemærker S. 70, Note 3, at Kornettisten G. Fr. Hoyoul muligen er fra Lübeck, hvor en „Rathsmusikant“ Fr. Hoyel doer 1634. Andre Muligheder kunne

¹⁾ Sellner gjorde nemlig Tjeneste i Wolfenbüttel som Altsanger.

²⁾ Se Titlen paa den anførte Oversættelse af Dinesens Tractat.

³⁾ Tagebuch Christians des Jüngern, Fürst zu Anhalt, herausgeg. v. G. Krause, 1858, S. 97, 98, 103. Meddelt mig af Hr. Overlærer G. St. Bricka.

⁴⁾ Den følgende Passus i Dagbogen: „NB. Der König hat 40 Musicanten, also dz sie eine gantze woche die Musica bestellen, vnd doch nur einmal in der woche die reihe an einen kompt“, har en vis Interesse, idet den giver et Indblik i Kapellets daglige Forretningsorden. I Reglen havde altsaa 5 til 6 Mand hver Dag Opvartning hos Kongen, hvad der ogsaa passer med Musikstykkernes almindelige Udsættelse for 5 eller 6 Stemmer.

⁵⁾ Kjøbhvns Diplomatar. III. 253.

⁶⁾ Kjøbhvns Diplomatar. I. 757.

⁷⁾ Afdelingen „Bibliotheca Musica“. S. 40.

ogsaa anføres; saaledes blomstrede Familien Hoyoul i Würtemberg, hvor en Johan Ludvig Hooul, en Søn eller Sønnesøn af den bekendte Balduin H. fra Flandern, der allerede 1567 nævnes som Komponist i det hertugelige Kapel, d. 15. April 1608 af dette Kapels Medlemmer foreslaaes til Vicekapelmesterpladsen: „insonderlich auch Sein Vatter und Altvatter schon Capellmeister gewesen“¹⁾.

S. 141. Da Zach. Conr. Uffenbach 12. Marts 1710 besøgte Kirken i Buxtehude, noterer han som en Mærkværdighed et med Billedskjærerarbejde og Forgyltning forsiret Epitafium med Portræt af en Kgl. Dansk „Capellmeister(!) und Theorbenist Ullich“²⁾.

S. 141—43. Erhard Stärcke var en Søn af Trompeteren Peter Sterck, en Veteran fra Frederik II's Tid. Erhard havde været sendt udenlands for at perfectionere sig i sin Kunst hos Grev Philip af Hohenlohe og blev efter Grevens Død revoceret derfra af Christian IV. (Aust. Registr. 22. Januar 1606). En Arvesag, hvori „ærlig og velagtet Mand Erhard Trommeter“ optræder for Lisebet Jochums, forekommer i Acta Consistorii i Januar 1631. Angaaende forskellige Gravsteder, han havde fæstet i Nikolaj Kirke, se Personahist. Tidsskr. I. 201, 222.

S. 146, L. 6. f. o. Omtrent 100 Aar senere kom dog Joh. Dan. Berlins Skrift „Anledning til Tonometrien“ (trykt i Det Thronhjemske Selskabs Skrifter III. Kbhvn. 1765).

S. 147. At den lille Bog „Musicæ Practicæ Rudimenta. Hafniæ 1607“ er af Johan Kraft, bekræftes baade ved Corvinus, Prolegomena til Heptachord. Dan. S. 31 og ved de lignende Udtryk i Schachts forn. Manuscript S. 60. I det sidstnævnte hedder det: „Johannes Kraftius Rector qvondam Scholæ Hafniensis in rudimentis qvibusdam Musicis, qvæ pro incipientibus evulgavit, Hexachordo Gvidonis septimam vocem Si, qvæ ejus ætate in usu venerat, addidit.“ Det af Forf. i Bilag Nr. 12 trykte Brev til Kraft fra Aaret 1611 er allerede tidligere trykt af Dr. H. F. Rørdam i Kirkehist. Saml. 3. R. I. 797.

S. 148. Baade Johannes Meursius den yngres lille Bog „Collectanea de tibiis. Soræ 1641“ og Jac. Gronow, Thesaurus Antiq. Græc. (VIII. 2449—64) findes paa det St. Kgl. Bibl.

S. 150. Biskop Jersins Luth, et prægtigt Instrument af Ibentræ med indlagte Ornamente af Elfenben, signeret Johan Tölche, Hamborg 1587, var af Besidderen, fhv. Byfoged Nyegaard, udstillet paa Kunst- og Industriudstillingen i Kjøbenhavn 1879 (Ka-

¹⁾ Jos. Sittard, Gesch. d. M. am Württemb. Hofe, I. 25, 39, 43.

²⁾ Uffenbach, Merkvürdige Reisen durch Niedersachsen, Holland und England, II, 1753, S. 146.

taloget Nr. 104); cfr. Molbechs Udg. af Chr. IV's Breve I. 361. S. M. Gjellerup, Jens Dinesen Jersin, S. 234—35.

S. 153. Eberhard Schipmann (Evert Taarnblæser) maa have været en ganske habil Mand. Han skulde „slaa“ det Positiv i Frue Kirke, som Johan Meincke ikke mente sig forpligtet til at spille paa, se Acta Consistorii 3. Maj 1628; ligeledes afgiver han og „Johannes Orgelbuer“ ved Besættelsen af Organist-Embedet ved Frue Kirke 1633 en Betænkning om to Ansøgeres Dygtighed i at „lege Moteter og Psalmer“ i Kirken samt i „Fuge og Concerter“ (Acta Consist. 6. Marts 1633).

S. 169. Hr. Arkivar C. F. Bricka har gjort mig opmærksom paa, at der i Rigsarkivet („Lærde Mænds Breve“ Fasc. 6. Registr. 63) findes 3 Breve fra Alessandro Orologio. I det første, der er paa Latin og dat. Wolfenbüttel 12. Oktbr. 1599, dedicerer han Christian IV. følgende „cantiones Italicas nouas“, „1) Madrigali quinque, sex, septem. 2) Madrigali per concerti ut vocamus. 3) Dialogos per concerti“, og endelig en Bog „de coloratura“. Det er beklageligt, at disse Værker maa antages at være gaaede tabte, særlig for det sidstes Vedkommende, da det maaske havde kunnet give interessante Oplysninger om Koloratursangen, der paa den Tid endnu var noget temmelig nyt¹⁾. Det øvrige af Brevet handler om et Engagement af 4 Instrumentister, som Brevskriveren efter et af Kongen mundtlig udtalt Ønske staar i Underhandling med, og hvoraf den ene er særlig dygtig paa „Clarin“. Det andet Brev, der udmærker sig ved en sjælden skøn Skrift, er paa Tydsk og, paa Underskriften nær, vistnok skrevet af en Kalligraf. Det er uden Steds- og Datumsangivelse, men efter sit Indhold skrevet ikke lang Tid efter det første. Orologio beklager, at de omtalte Instrumentister fra Prag ere rejste til Italien, hvor de haabe at faa endnu bedre Vilkaar. Han har af sin Herre, Hertug Henrik Julius, faaet Orlov paa 4 Maaneder for at rejse hjem og skal gjøre sit Bedste for at skaffe andre. En udmærket Tenorist — „einen ausbündt eines Tenoristen“ — ved Navn Arnoldus, som har været i kejserlig Tjeneste i Prag (rimeligvis Arnold Geertz, cfr. Forf. S. 220 Nr. 46), har han allerede engageret. Samme Arnold G. eller Herrtz, som han kaldes i et Intercessionsbrev af 22. Novbr. 1600 (Ausl. Registr.), fik Kongen iøvrigt kun en kortvarig Glæde af; denne Sanger døde nemlig efter Forf.s Angivelse allerede i Decbr. s. A. Det tredje Brev, der er paa Italiensk og dat. Wolfenbüttel 29. Juli 1600, indeholder kun Komplimenter, men

¹⁾ Se herom F. S. Kandler, Palestrinas Leben, udg. af R. G. Kiese-wetter, 1834, S. 14 og en Afhandl. af Fr. Chrysander i Viertel-jahrsschr. f. Musikw. 1891: „Ludovico Zacconi als Lehrer des Kunstgesanges.“

har sin Interesse ved, at Orologios Segl er bevaret derpaa: En skraa Bjælke eller Murtinde med en Stjerne over og et Træ under; udenom findes hans fulde Navn.

S. 173. I det St. Kgl. Bibliothek¹⁾ findes endnu et Værk, der er dediceret Christian IV., nemlig: CANTIO NOVA. | IN HONOREM SERENISSI- | mi, & potentissimi principis, | ac DOMINI, DOMINI | CHRISTIANI IV., de- | signati Daniae, & Nor- | uegiae Regis, Du- | cis Schlesuigæ, | & Holsatiæ, | Stormariæ, | & Dithmarsia, comitis in Oldenburg | & Delmenhorst etc: | Sex vocibus discrimi- nata | à | THOMA MANCINO | Reuerendissimi, & Illustris- | simi Principis, ac DOMI- | NI. DOMINI HEN- | RICHI IVLII Epis- | copi Halber- | stadensis. | & ducis Brunsvicensis & Lune- | burgensis. | chori Musici Magistro. | — Manuscriptet, der er i meget stor Folio og elegant udført med røde Initialbogstaver i samme Stil som den af Forf. S. 13, Noten, omtalte Messe, er i 3 Afsnit og staar efter Nøglesammenstillingen i Chiavetten²⁾. Det er udateret, men efter Texten at dømme kan man antage, at det er fra Kongens Bryllupstid (Decbr. 1597). Secunda Pars begynder nemlig saaledes, med en Art Profeti:

Uxor prole tuam domum beabit,
Lætis ut generosa uitis uuis,
Ad mensam tibi filij sedebunt osv.

Thomas Mancinus sen., der var født 1550, var Kapelmester i Wolfenbüttel fra 1587—1604; derefter blev han Bibliothekar hos Hertugen³⁾.

S. 176. Johannes Meincke eller, som han selv skriver sig: Meineken, havde muligen tidligere været Organist i Kiel (en paabegyndt og udateret Bestalling for ham fra Tiden før 1608 findes i Rigsarkivet); senere bliver han Organist ved Domkirken i Slesvig, hvor han 18. Januar 1613 køber 2 gamle Vikarie-Boliger og en ubebygget Plads; 28. Aug. 1626 faar han af Domkapitlet Lov til at sælge sit under dets Jurisdiction liggende Hus. — Som Vidnesbyrd om hans stridbare Natur skal, foruden den af Forf. berørte Strid med Bogføreren 1619, her anføres et Par af hans andre Kontroverser, hentede fra Acta Consist., hvor hans Navn hyppigt fore-

¹⁾ Ny kgl. Saml. 633 g. Fol.

²⁾ To G-Nøgler, Mezzosopran-Nøglen, to Alt-Nøgler og Baryton-Nøglen.

³⁾ Fr. Chrysander, Jahrbücher f. musikal. W. I, 1863, S. 148—50; Monatsh. f. Musikgesch. XIV. 150—60; den forn. Katal. over Musik-Afdelingen i Wolfenbüttel; E. Vogel, Bibl. d. gedr. weltl. Vocalmusik Italiens.

kommer. Saaledes klager Rectoren ved Frue Skole M. Anders Hegelund i Mødet 27. Septbr. 1628 over, at M. „steller“ sig meget trodsig mod hannem og synderlig nu forgangen Sommer til Rectoris Resignationem, saa vel som anden Tid, da vilde M. ikke probere Stykkerne med hannem og derover er bleven en stor Dissonantia. M. havde ogsaa brugt Skjældsord mod hannem og svaret hannem engang, at det var en „Skelmsklügen“, han sagde. Med Professor Claus Plum laa han ogsaa idelig i Fejde. Der klages over M's Uvillighed til at „lege paa Positivet“ — maaske det af Plum 1625 til Frue Kirke skjænkede Positiv¹⁾ —, og til Gjengjæld besvarer M. sig over, at man „forholder hannem gode Daler til Løn imod hannem bevilget var“²⁾. Tilsidst fremkommer saa M. med sit i H. F. Rørdams Universitetets Historie³⁾ nævnte vidtløftige og temmelig konfuse tyske Indlæg. Sagen bliver optagen til Doms, og en Overenskomst kommer istand⁴⁾, som bl. a. gaar ud paa, at Evert Taarnblæser, „saavidt hannem muligt er, skal lade sig bruge til at slaa paa Positivet, efterdi Evert dog til Kirkens Tjeneste obligeret er“. — Som Forf. bemærker (S. 213 Nr. 57), havde Meinenken som kongelig Organist og som Organist ved Frue Kirke en aarlig Løn af tilsammen 320 Dlr., fra 24. Maj 1615 at regne. Af Bestallingen, der er dat. Kbhvn. 8. Juli 1615, og som i Kopi findes i Konsist. Arkiv, er et Udtog trykt blandt Aktstykkerne til Rørdams Universitetets Historie⁵⁾, hvoraf man kan se, hvilke Forpligtelser der paahvilede M.: som Supplement skal blot tilføjes, at den aarlige Løn udrededes dels af Kirken, nemlig 100 Dlr. og 20 Dlr. til Hushyre, og dels af Rentekammeret med 200 Dlr., at hæve kvartalsvis, hver Gang med 50 Dlr.

S. 179. Blandt Prinds Christians tidligste „egne“ Trompetere kan ogsaa den tyske Trompeter Christopher nævnes, der er bekendt ved, at han under et Gæstebud i Malmø 1629 yppede Kiv med et Par Adelsmænd, Niels Trolle og Manderup Due, og blev stukket ihjel af den sidste⁶⁾. Trompeterne, der jo udgjorde en Mellemting mellem Musikere og Krigsmænd, vare vistnok i det Hele taget et voldsomt Folkefærd. Foruden den af Forf. S. 47 omtalte Drabssag, hvor Friederich Mott faldt for sin Kammerat

¹⁾ Kirkehist. Saml. 3. R. I. 485.

²⁾ Acta Consist. 10. Marts 1627.

³⁾ IV. S. 716.

⁴⁾ Acta Consist. 3. Maj 1628.

⁵⁾ IV. S. 716.

⁶⁾ Molbechs Udg. af Brevene I. 367, cfr. Bricka & Fridericia's Udg. II. 224. Den omhandlede Trompeter er muligen Christopher Vers, der forekommer sidste Gang 1628, se Forf. S. 80, 206.

Christen Laursens Haand, kan fra Helsingørs Tingbøger oplyses, at en Trompeter Morten Springer „v. Dresden“ (fra Dresden?) 1616 blev dræbt i Helsingør af Anders Harpeslager. Den sidste slap godt fra det, thi „Henrich Hoffmester og hans medfølgende 16 Mænd gjorde deres Afsigt, at de ej kunde andet befinde, end Anders Harpeslager, som haver dræbt den Trommeter Morten Springer, haver gjort samme Drab af Nødværge og bør være med Fred og Nødværge Boed, som deres skriftlige Afsigt, her nu fremlagt, videre forklarer“¹⁾.

Blandt Sangerdrengene hos Prindsen kan nævnes Clemens Thieme, der var i Tjenesten fra 1642—46 og senere blev en betydelig Mand. Da Stemmen muterede, rejste han 1646 til Dresden, lærte Komposition hos den senere saa berømte Christopher Bernhard, Heinr. Schütz's Efterfølger, og døde 1668 i en ung Alder som Kapelmester i Zeitz, til hvilket Embede Schütz havde anbefalet ham²⁾. Kompositioner af Thieme, deriblandt en „Sonata“ for 6 Strygeinstrumenter, findes paa Bibliotheket i Cassel.

S. 181, Note 1. Fürstenaus Fejltagelse har maaske sin Grund i, at Stolle var tilstede i Dresden ved Mikkelstdags Tider 1645³⁾. For Friedr. Werners Vedkommende siges det i en Ligprædiken over ham, at han var i Danmark fra 1641—47⁴⁾.

S. 183. Jeg antager snarere, at Peder Stub er den Peder Nielsen Stub (Holsatus), der 1635 var Hører i Nykjøbing paa Falster — den samme By, hvor Laurits Pedersen Thura samtidig var Provst —, og som senere blev Præst i Idestrup⁵⁾. Paa Universitetsbibliotheket⁶⁾ findes Thuras Korrespondanceprotokol fra 1630—40, i hvilken Peder Nielsen Stubs Navn hyppigt forekommer. Thura var iøvrigt selv Student fra Slagelse (1619)⁷⁾ og maaske Elev af Kantoriets tidligere Skolemester, Holsteneren Jørgen Schrøder (cfr. Forf. S. 91), der i al Fald 1616 endnu var Rector sammesteds⁸⁾.

¹⁾ Helsingørs Tingbog 4. Octbr. og 9. Decbr. 1616.

²⁾ Ligprædiken over ham, meddelt af Phil. Spitta i Monatsh. für Musikgesch. III. 38—41.

³⁾ Se Schäfer, Sachsenchronik, S. 553, Note 34.

⁴⁾ Monatsh. f. Musikgesch. VIII. 5—6.

⁵⁾ Wiberg, Præstehistorie II. 5. Kirkehist. Saml. 3. R. V. 129. I. Barfod, Falsterske Gejstlighed I. 90, 205. P. Rhode, Saml. til Lolland-Falsters Hist., udg. v. Friis. II. 33.

⁶⁾ Additamenta in Fol. Nr. 142.

⁷⁾ Wiberg, Præstehist. II. 478. F. E. Hundrup, Lærerstanden ved Slagelse lærde Skole (Progr. Roeskilde 1861), S. 4.

⁸⁾ Hundrup, anf. Skr. S. 3.

S. 184. Voigtländers Visesamling er paa Titlen betegnet som „Erster Theil“, men en Fortsættelse vides ikke at være udkommen. Den foreliggende Del maa imidlertid have gjort megen Lykke, thi foruden de 2 Udgaver (Sorø 1642 og Lübeck 1650), der begge findes paa det St. Kgl. Bibl., anfører C. Stiehl¹⁾ en Udgave, Lübeck 1647, som findes paa det derværende „Stadtbibliothek“. En Udgave, Goslar 1651, findes i Breslau²⁾, og endelig nævner Moller³⁾ en Udgave, Lübeck 1664.

S. A. E. Hagen.

¹⁾ Lübeckisches Tonkünstlerlex.

²⁾ Em. Bohn, Bibliographie der Musik-Druckwerke in Breslau, 1883.

³⁾ Cimbr. lit. II. 931.